

مجموعه علوم انسانی،

جامعه‌شناسی، ایران ۵

زبان و ارتباطات

نقش زبان در رسانه‌ها و ارتباطات میان فردی

مؤلف :

دکتر مهدیه حمزه‌ئی

سیرشناسه	:	حمزه‌ئی، مهدیه، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	زبان و ارتباطات / نویسنده مهدیه حمزه‌ئی
مشخصات نشر	:	تهران: دق، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۱۷۶ ص: مصور، جدول.
فروست	:	جامعه‌شناسی، ایران؛ ۵.
شابک	:	۷۰۰۰ ریال: ۷ - ۰ ۰ ۰ - ۰ ۰ ۰ - ۶ ۲ ۵ ۰ - ۶ ۰ ۰ - ۷ ۸ ۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	ارتباط گفتاری - مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	:	مهارت‌های زبانی
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ز ۸ ح / P۹۵
رده بندی دیویی	:	۳۰۲/۲۲۴۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۳ ۵ ۸ ۷ ۴ ۵ ۴

Language and Communications:

The Role of Language in Media and Interpersonal Communications

PhD. Mahdiyeh Hamzehi

○ Daf publishing co. (First edition: 2014, Tehran)

Publisher: Hamedreza Shabani

دارالفنا
www.dafpublishing.com

زبان و ارتباطات

نقش زبان در رسانه‌ها و ارتباطات میان فردی

مؤلف: مهدیه حمزه‌ئی

آمایش و تولید: ○ نشر، مدیر تولید: حمیدرضا شعبانی، با همکاری سولماز مرادزاد،
آناهیتا کاویانی، لیلا پیروی، فاطمه بیات‌فر، بهدیس سلطانی

طراحی و تنظیم جلد: حمیدرضا شعبانی

*

چاپ اول و صحافی این کتاب در سال ۱۳۹۳ با شمارگان ۱۵ نسخه و در مؤسسه چاپ کهن: ۸۸۸۳۳۳۳۳
به اتمام رسیده است.

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۵.....	مطالعه کلیشه‌های مربوط به زبان لکتی‌ها با روش ترکیبی
۷.....	چکیده
۱۵.....	روش
۱۵.....	پاسخگویان
۱۶.....	ابزار تحقیق
۱۶.....	روش اجرا
۱۷.....	تجزیه و تحلیل
۲۱.....	پایایی تحلیل مضمونی
۲۲.....	نتایج
۲۲.....	تجربه آشنایی با زبان لکتی‌ها
۲۲.....	نگرش نسبت به زبان لکتی‌ها
۲۶.....	تصورات مربوط به اشتغال و انتخاب شغلی
۳۲.....	تحلیل
۳۳.....	نگرش نسبت به زبان لکتی‌ها
۳۹.....	نگرش نسبت به اشتغال و انتخاب شغل
۴۱.....	محدودیت و تنگناهای تحقیق و چشم‌انداز آینده
۴۲.....	خلاصه
۴۴.....	پرسشنامه لکت زبانی
۴۵.....	منابع

۵۳.....	زبان و بازنمایی.....
۵۵.....	پیشینه زبان‌شناختی.....
۵۹.....	زبان‌شناسی انسان‌شناختی زبان، فرهنگ و اندیشه.....
۶۷.....	زبان‌شناسی کارکردی، تغییرپذیری، نظام نشانه‌ای اجتماعی.....
۷۹.....	نظام نشانه‌ای اجتماعی گفتمان خبر: مثال.....
۸۵.....	گفتمان و خواننده.....
۹۱.....	منبع.....

۹۳.....	تملیل گفتمان.....
۹۳.....	تحلیل گفتمان و تحلیل طبقه‌بندی اعضا.....
۹۳.....	مقدمه.....
۹۵.....	بخش اول: متن کامل سخنرانی اویاما هنگام دریافت جایزه نوبل.....
۱۱۹.....	بخش دوم: ادبیات و میانی نظری تحقیق.....
۱۲۰.....	زبان، گفتمان و قدرت.....
۱۲۳.....	تحلیل طبقه‌بندی اعضا.....
۱۲۴.....	چارچوب نظری.....
۱۲۴.....	روش تحقیق.....
۱۲۵.....	بخش سوم: تحلیل گفتمان قدرت در سخنرانی اویاما.....
۱۳۹.....	بخش چهارم: تحلیل طبقه‌بندی اعضا.....
۱۷۱.....	بخش پنجم: نتیجه‌گیری.....
۱۷۵.....	منابع.....

مقدمه

زبان و ارتباطات کلامی، یک ابزار و قابلیت ارتباطی است که شناخت و استفاده از کارکردهای آن می‌تواند سهم بسزایی در جوامع انسانی داشته باشد. در کتاب پیش رو، با ارائه سه مقاله که هر کدام از زاویه‌ای به نقش زبان در ارتباطات انسانی می‌پردازند از تأثیر قابلیت ارتباط کلامی بر زندگی فردی تا چگونگی استفاده رسانه‌ها، به‌ویژه رسانه‌های چاپی، از قابلیت‌های زبان و چگونگی بهره‌گیری سیاستمداران از قدرت زبان در بیان و پیشبرد یک گفتمان سیاسی در سطح بین‌المللی سخن خواهیم گفت.

به طور مشخص، مقاله نخست با رویکردی تلفیقی (استفاده از دو روش کمی و کیفی) می‌کوشد در یک پژوهش علمی، نگرش گروه‌های مختلف اجتماعی را نسبت به زبان‌لکنتی‌ها بسنجد چراکه تحقیقات قبلی از وجود تفکرات و رفتارهای قالبی نسبت به افرادی که از قدرت تکلم کامل برخوردار نیستند یا به دیگر معلولیت‌ها دچار هستند، خبر می‌دهند. با مطالعه این مقاله، از یک‌سو، یکی از کارکردهای زبان که بر زندگی شخصی و اجتماعی افراد مؤثر است و حتی محدوده و چگونگی شبکه اجتماعی آنها را تعیین می‌کند، در قالب یک پژوهش علمی به صورت مبسوط طرح می‌شود و از سوی دیگر، نمونه پژوهش تلفیقی (کمی و کیفی) در زمینه ارتباطات و علوم رفتاری در اختیار خوانندگان کتاب قرار خواهد گرفت.

در بخش بعد که ترجمه‌ای از یک فصل کتاب راجر فاولر با عنوان "زبان در گفتمان خبر و ایدئولوژی در مطبوعات"^۱ است، چگونگی ارتباط میان ویژگی‌های ساختاری زبان با فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی، کارکردهای صورت‌های مختلف زبان و نظام‌های واژگانی متفاوت در ارتباطات انسانی و رسانه‌ای از منظر جامعه‌شناختی طرح و بررسی می‌شوند و استدلال‌های نویسنده در آخر، ما را به آنچه از ابتدا مدعی شده‌است، می‌رساند که رسانه‌ها تحت تأثیر ارزش‌های اجتماعی و ایدئولوژی غالب، به انعکاس رویدادها می‌پردازند و از این رو، گزارش‌های رسانه‌ای، چه در مطبوعات و چه در رسانه دیگری مانند تلویزیون که از امکان استفاده از رویه‌های نمایشی در اخبار و رویدادها برخوردار است، نمی‌تواند بی‌طرفانه باشد و از گفتمان قبلاً موجود و حاکم شده، تأثیر می‌پذیرند.

سومین مقاله، تحلیل سخنرانی باراک اوباما، رئیس جمهوری آمریکا، در سال ۲۰۰۹ و به هنگام دریافت جایزه صلح نوبل است که با روش تحلیل گفتمان و تحلیل طبقه‌بندی اعضا، رمزگشایی شده‌است. در این نوشتار، کوشیده‌ایم با استفاده از شیوه‌های گفتمان‌شناسی، به معنای واژه‌ها و مفاهیم یا عناصر شکل‌دهنده زبان پی برده و درکی از چگونگی بهره‌گیری یکی از سیاستمداران در بیان و القای ایدئولوژی و گفتمان خود به مخاطبان جهانی فراهم آوریم. مدعی نیستیم که به معنای مطلق متن دست یافته‌ایم چراکه معنا نزد مخاطب است و هر یک از خوانندگان

^۱ - Language in the News Discourse and Ideology in the Press

قادر است خوانش خاص خود را از متن شکل دهد. این مقاله جنبه‌ای از تحلیل گفتمان عملی را به صورت ساده و عملی در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد.

نگارنده، امید آن دارد که این اثر بتواند سهم کوچکی در آشناسازی بیشتر خوانندگان، اعم از پژوهشگران و دانشجویان، با قابلیت‌های زبان و ارتباطات کلامی، گفته‌ها و ناگفته‌ها، داشته‌باشد.

مهدیه حمزه‌ئی

پاییز ۱۳۹۱